

**UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE JURIDICE**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 343.61(478)(043)

ANGHELUȚĂ Mihaela

**AMENINȚAREA CU OMOR ORI CU VĂTĂMARE GRAVĂ A
INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU A SĂNĂTĂȚII**

REZUMAT

Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Autor: _____

Conducător de doctorat: _____ GÎRLA Lilia, doctor în drept,
conferențiar universitar

Comisia de îndrumare: _____ STATI Vitalie, doctor în drept,
conferențiar universitar

_____ COPEȚCHI Stanislav, doctor în
drept, conferențiar universitar

_____ VIDAICU Mihaela, doctor în
drept, conferențiar universitar

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale de Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova

Autor:

Angheluță Mihaela

Conducător de doctorat:

Gîrla Lilia, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Comisia de doctorat:

Președintele comisiei: BOTNARU Stela, doctor în drept, conferențiar universitar

Conducătorul de doctorat: GÎRLA Lilia, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali: GRECU Raisa, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

BUJOR Valeriu, doctor în drept, profesor universitar

COPEȚCHI Stanislav, doctor în drept, conferențiar universitar

Secretarul

comisiei de doctorat: STATI Vitalie, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc pe 30 octombrie 2021, ora 10.00, în sala 119, blocul II al Universității de Stat din Moldova (mun. Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu, 67).

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate pe pagina web a Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova (<http://drept.usm.md>).

Autor _____ ANGHELUȚĂ Mihaela

Secretarul comisiei de doctorat _____ STATI Vitalie

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. în Republica Moldova, politica penală este axată pe protejarea persoanei, a drepturilor și intereselor acesteia, precum și pe asigurarea dezvoltării libere a persoanei. Asigurând libera dezvoltare a personalității umane ca valoare supremă garantată, legiuitorul își asumă utilizarea pe scară largă a posibilităților de apărare, pe care le oferă normele dreptului penal. Împotriva faptelor celor mai periclitante sub aspect social, atributele persoanei sunt apărate pe cale penală. Una dintre aceste posibilități o constituie tocmai interdicția de a săvârși fapta incriminată la art. 155 CP RM¹, menită să asigure „putința ce-i este lăsată fiecărei persoane de a hotărî (de a dispune) în toate actele sale, în cadrul ordinii juridice, după cum va crede de cuviință, deci după cum îi vor dicta conștiința, sentimentele și interesele sale”.²

R.D. Șarapov afirmă: „Abordarea unui individ ca persoană include două domenii ale existenței sale: biologică și psihică. Aceste două domenii constituie baza vitală a existenței persoanei. Violența psihică distruge această bază, aducând atingere bunăstării psihice. Semnificația unei astfel de bunăstări pentru o persoană este dublă. În primul rând, ea este o condiție necesară pentru existența normală a persoanei ca ființă biologică. În al doilea rând, ea evoluează ca o condiție a participării persoanei la relațiile din cadrul societății”.³ „Omul trebuie să se bucure de libertatea de voință fără nicio imixtiune din partea altor subiecți”⁴ – menționează cu drept cuvânt M.A. Hotca.

Pe bună dreptate, fapta de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (incriminată în art. 155 CP RM) este îndreptată împotriva persoanei. Însă, această faptă „nu implică vătămarea ori punerea în pericol a vieții sau sănătății persoanei”.⁵ În adevăr, amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății presupune în toate cazurile restrângerea libertății de voință și acțiune. Trăsătura principală a oricărei amenințări o reprezintă intimidarea victimei. Exercițând amenințarea, făptuitorul încearcă să influențeze asupra psihicului victimei și, pe această cale, să obțină rezultatul dorit.

---

¹ Conform acestui articol, „amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări, se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 750 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 3 ani”.

² Rătescu C.G., Ionescu-Dolj I., Periețeanu I.Gr. et al. *Codul penal adnotat. Vol. III. Partea specială*. București: Soces & Co., 1937, p. 245-246. 702 p.

³ Шарапов Р.Д. *Насилие в уголовном праве: понятие, квалификация, совершенствование механизма, уголовно-правового предупреждения* / Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук. Екатеринбург, 2006, p. 47. 418 p.

⁴ Hotca M.A. *Codul penal: comentarii și explicații*. București: C.H. Beck, 2007, p. 1047-1048. 1593 p.

⁵ Brînză S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 151. 1328 p.

Aderăm la opinia lui V. Roșca, potrivit căreia „[c]aracterul periculos al faptei de amenințare este reliefat [...] de împrejurarea, că prin săvârșirea acesteia, persoana amenințată nu mai dispune de libertatea psihică necesară unei comportări firești, căci sub temerea ce o insuflă amenințarea, persoana nu mai este în măsură să hotărască și să acționeze cu voință liberă asupra a ceea ce trebuie să facă”.⁶ Într-un mod apropiat, Gh. Diaconescu menționează: „Amenințarea adresată unei persoane este de natură a-i afecta (tulbura) sentimentul de securitate – restrângându-i astfel dreptul la libertatea psihică și, totodată, de a-i influența conduita, datorită temerii care o marchează – ceea ce se va răsfrânge negativ asupra participării ei la viața socială”.⁷ T. Toader și M. Safta consideră: „Amenințarea constituie un fapt periculos, deoarece atentează la libertatea psihică a persoanei, îi creează o stare de alarmare, de temere, îngrijorare [...]. Pe de altă parte, această stare de temere, de alarmare restrânge posibilitatea celui amenințat să-și manifeste voința sa în legătură cu actele pe care își propune să le îndeplinească. Cel amenințat nu mai acționează după voia sa, ci după voința celui care exercită amenințarea”.⁸ Într-o manieră asemănătoare, Iu.A. Jdanov consemnează: „O astfel de caracterizare a conținutului obiectului juridic special al infracțiunii de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății se bazează pe natura efectului amenințător [...]. Această amenințare [...] are ca scop intimidarea unei alte persoane, datorită căreia destinatarul amenințării [...] conștientizează că a devenit dependent de cel care îi limitează libertatea de acțiune”.⁹

În același timp, nu poate fi trecut cu vederea efectul de dublă prevenție ce caracterizează art. 155 CP RM. C.V. Obrajiev explică: „Esența normelor de drept penal cu dublă prevenție constă în aceea că ele urmăresc prevenirea unor infracțiuni care constituie premisa săvârșirii altor infracțiuni, ceea ce permite obținerea unui dublu efect preventiv”.¹⁰

Deși incriminează o faptă care aduce atingere libertății psihice a persoanei, articolul dat are menirea să prevină săvârșirea unor infracțiuni care prezintă un pericol social mai pronunțat decât cel al infracțiunii de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. În special, ne referim la prevenirea infracțiunilor prevăzute la art. 145 și 151 CP RM. Specificul preventiv al art. 155 CP RM constă în aceea că fapta, pe care o incriminează, implică

---

⁶ Dongoroz V., Fodor I., Kahane S. et al. *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială – vol. III*. București: Editura Academiei Române, All Beck, 2003, p. 298. 640 p.

⁷ Diaconescu Gh. *Infracțiunile în Codul penal român. Vol. I*. București: Oscar Print, 1997, p. 257. 477 p.

⁸ Antoniu G., Brutaru V., Duvac C. et al. *Explicațiile noului Cod penal. Vol. III (Articolele 188-256)* / G. Antoniu, T. Toader (coord.). București: Universul Juridic, 2015, p. 133. 654 p.

⁹ Жданов Ю.А. *Сравнительная уголовно-правовая характеристика угроз убийством или причинением тяжкого вреда здоровью и покушения на убийство* / Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Елец, 2014, p. 9. 280 p.

¹⁰ Ображиев К.В. Уголовно-правовые нормы с двойной превенцией. În: *Проблемы укрепления законности и правопорядка: наука, практика, тенденции*, 2010, № 3, p. 167-171.

o potențialitate de săvârșire în viitor a infracțiunilor prevăzute la art. 145 și 151 CP RM. Astfel, incriminarea faptei de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (care este o infracțiune mai puțin gravă) are ca scop final prevenirea săvârșirii faptelor de omor și de vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății (care sunt infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave).

Așadar, pericolul social al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM trebuie privit dintr-o dublă perspectivă. Acest pericol are un caracter atât direct (în sensul afectării nemijlocite a libertății psihice a persoanei), cât și indirect (în sensul potențialei afectări a vieții sau sănătății persoanei).

Nu poate fi pusă la îndoială oportunitatea incriminării faptei de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Cu toate acestea, din momentul intrării în vigoare a Codului penal al Republicii Moldova, dispoziția art. 155 CP RM rămâne nemodificată.

Cauza acestei imuabilități o constituie nu calitatea desăvârșită a articolului dat. Din contra, practica de aplicare a art. 155 CP RM generează un număr mare de erori judiciare care, în frecvente cazuri, ajung să fie examinate de Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova. O parte dintre aceste erori se datorează caracterului estimativ al unor termeni și sintagme utilizate în art. 155 CP RM. În legislație lipsește interpretarea acestor termeni și sintagme. De asemenea, în doctrina penală lipsește unitatea de opinii cu privire la interpretarea acestora. Pe lângă aceasta, în literatura de specialitate continuă polemicile cu privire la: semnele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, care ar trebui considerate obligatorii; catalogarea infracțiunii respective în calitate de caz particular de divulgare (exteriorizare) a intenției; momentul de consumare a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; potențialitatea art. 155 CP RM de a apăra viața și sănătatea persoanei etc.

Aceste disfuncționalități de ordin teoretic, legislativ și jurisprudențial fac imperioasă analiza detaliată și cuprinzătoare a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemei de cercetare.

În Republica Moldova, amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății reprezintă obiectul cercetării efectuate de: I. Arhiuluc; A. Barbăneagră; A. Borodac; S. Brînza; V. Bujor; L. Gîrla; V. Guțuleac; V. Holban; V. Stati; Iu. Tabarcea; Gh. Ulianoschi etc. În alte state investigarea științifică a amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății este desfășurată de: V. Cioclei; Gh. Diaconescu; V. Dobrinou; M.A. Hotca; V. Păvăleanu; V. Roșca; M. Safta; T. Toader etc. (România); M.K. Dimitrov; I.V. Samoșcenko; G.M. Sobko; V.V. Șablistâi etc. (Ucraina); H.H. Absatarov; L.V. Danelean; E.V.

Ghertel; M.V. Habarova; Iu.A. Jdanov; L.N. Klocenko; O.I. Korostâliov; P.N. Levin; D.A. Parhomenko; S.V. Parhomenko; D.A. Razdobudko etc. (Federația Rusă) ș.a.

Contradicțiile dintre acești autori, precum și lipsa unor studii detaliate și cuprinzătoare cu privire la amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, care să reflecte realitatea juridică din Republica Moldova, determină atât analiza critică a ideilor și concepțiilor promovate de autorii sus-menționați, cât și completarea și dezvoltarea acestora.

Ca rezultat al analizei comparative a situației existente în domeniu, formulăm următoarea *problemă de cercetare*: elaborarea cadrului conceptual al răspunderii penale pentru amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, precum și reevaluarea bazei normative a răspunderii penale pentru această faptă, fapt ce va contribui la eficientizarea apărării penale a libertății psihice, asigurând teoretic atât aplicarea art. 155 CP RM în conformitate cu principiul legalității, cât și perfecționarea procesului de apărare penală a libertății psihice.

Scopul și obiectivele lucrării. Scopul tezei rezidă în examinarea aspectelor de drept penal ale amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, în stabilirea neajunsurilor ce caracterizează apărarea penală a libertății psihice, în sugerarea legiuitorului a unor soluții de îmbunătățire a calității apărării penale a acestei valori sociale, precum și în contribuirea la aplicarea art. 155 CP RM în conformitate cu principiul legalității.

Obiectivele necesare pentru realizarea scopului pe care ni l-am propus sunt:

- determinarea pericolului social al faptei incriminate la art. 155 CP RM;
- analiza juridico-istorică și de drept comparat a reglementărilor privitoare la amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății;
- fundamentarea științifică a derivației obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM din obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul III al părții speciale a Codului penal;
- identificarea caracteristicilor victimei infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM;
- definirea noțiunilor „violență psihică” și „amenințare”, precum și stabilirea coraportului dintre aceste noțiuni;
- determinarea conexiunii dintre noțiunile „constrângere psihică” și „amenințare”;
- caracterizarea celor două condiții obligatorii pe care trebuie să îndeplinească amenințarea în accepțiunea art. 155 CP RM;
- interpretarea termenului „omor” și a sintagmelor „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății” și „dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări” din art. 155 CP RM;

- identificarea momentului de consumare a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM;
- determinarea conținutului vinovăției, a emoțiilor, a motivului și a scopului ce caracterizează infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM;
- stabilirea deosebirilor dintre infracțiunea, prevăzută la art. 155 CP RM, și tentativa la unele fapte care presupun aplicarea violenței fizice;
- identificarea rolului pe care amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății îl joacă în cadrul infracțiunilor prevăzute de normele care se află într-o relație de concurență cu art. 155 CP RM;
- caracterizarea subiectului infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM;
- determinarea condițiilor în care devine posibilă participația la infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM;
- stabilirea defectelor ce influențează asupra calității art. 155 CP RM;
- identificarea erorilor admise în practica judiciară la aplicarea art. 155 CP RM.

Metodologia cercetării științifice. În procesul de analiză a amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, au fost aplicate câteva metode de cercetare științifică.

Cu ajutorul metodei dialectice, violența psihică și amenințarea sunt investigate ca fenomene care se întrepătrund și care se află într-o continuă transformare, determinată de dezvoltarea societății.

Prin recurgerea la metoda logică, au fost definite noțiunile „violență psihică”, „amenințare”, „libertatea psihică a persoanei”, „viața persoanei”, „sănătatea persoanei”, „omor”, „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății” etc.

Metoda istorică a fost aplicată în vederea cunoașterii evoluției reglementărilor privind amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (Codul de pedepse criminale și corecționale al Imperiului Rus din 1845, Codul penal rus din 1903, Codica criminalicească a Moldovei, Codul penal român din 1865, Codul penal român din 1936, Codul penal român din 1968, Codul penal al Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene din 1922, Codul penal al Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene din 1926, Codul penal al Republicii Moldova din 1961).

Metoda de drept comparat a permis stabilirea asemănărilor și deosebirilor dintre art. 155 CP RM și normele corespondente din legile penale ale altor state (Belize, Comunitatea Bahamas, Confederația Elvețiană, Federația Rusă, Grecia, Japonia, Principatul Andorrei, Principatul Liechtenstein, Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Regatul Norvegiei, Regatul Spaniei, Regatul Suediei, Regatul Țărilor De Jos (Olanda), Republica Albania, Republica Armenia,

Republica Argentina, Republica Austria, Republica Belarus, Republica Bulgaria, Republica Costa Rica, Republica Croația, Republica Cehă, Republica Estonia, Republica Finlanda, Republica Franceză, Republica Federală Germania, Republica Georgia, Republica Ghana, Republica Italia, Republica Kârgâză, Republica Letonia, Republica Lituania, Republica Malta, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica San Marino, Republica Slovacă, Republica Slovenia, Republica Turcia, România, statul Arizona, statul Australia de Vest, statul Maine, statul New Hampshire, Ucraina etc.).

În procesul de elaborare a tezei au fost analizate: aproximativ 50 de coduri, legi și alte acte normative aplicate în Republica Moldova; 5 proiecte de legi; aproximativ 130 de sentințe și decizii ale instanțelor judecătorești din Republica Moldova; 10 decizii și hotărâri ale Curții Constituționale din Republica Moldova și ale Curții Constituționale din România; 5 hotărâri explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică. Prezenta lucrare este prima investigație de nivelul unei teze de doctor, dedicată infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Considerăm că teza de față se distinge prin noutatea următoarelor rezultate științifice obținute: stabilirea elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM prin interpretarea sistemică a acestui articol și a normelor cu care art. 155 CP RM se află în relație de concurență; examinarea infracțiunii, prevăzute la art. 155 CP RM, din perspectiva concursului ideal și a concursului real de infracțiuni; stabilirea coraportului dintre infracțiunea, prevăzută la art. 155 CP RM, și tentativa la unele fapte care presupun aplicarea violenței fizice; stabilirea vulnerabilităților ce caracterizează baza normativă în vigoare a răspunderii penale pentru amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; orientarea practicienilor în vederea aplicării art. 155 CP RM în conformitate cu principiul legalității etc.

Semnificația teoretică a lucrării se concretizează în: a) determinarea esenței juridice a violenței psihice și a amenințării; b) redimensionarea apărării penale a libertății psihice a persoanei; c) caracterizarea detaliată a elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; d) stabilirea imperfecțiunilor ce caracterizează atât dispoziția art. 155 CP RM, cât și practica de aplicare a acestuia.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în următoarele: a) relevarea erorilor de aplicare a art. 155 CP RM contribuie la prevenirea unor astfel de erori; b) analiza neajunsurilor, de care suferă art. 155 CP RM, poate fi luată în calcul de către legiuitor în procesul de îmbunătățire a calității legii penale; c) concluziile și recomandările formulate în cadrul tezei pot constitui un reper pentru investigarea mai aprofundată a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, precum și pentru activitatea didactică desfășurată în instituțiile de învățământ cu profil juridic.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere pot fi rezumate la următoarele:

a) reconsiderarea derivației obiectului juridic special al infracțiunii, prevăzute la art. 155 CP RM, din obiectul juridic generic al acesteia; b) stabilirea conținutului noțiunii de violență psihică și a corelației acesteia cu noțiunea de amenințare; c) identificarea accepțiunii teoretice și a accepțiunii normative a noțiunii de amenințare; d) stabilirea coraportului dintre infracțiunea, prevăzută la art. 155 CP RM, și tentativa de omor ori tentativa de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății; e) analiza condițiilor ce caracterizează amenințarea în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; f) identificarea scopului acestei infracțiuni; h) determinarea trăsăturilor ce particularizează subiectul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; i) stabilirea vulnerabilităților ce caracterizează baza normativă în vigoare a răspunderii penale pentru amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; k) orientarea practicienilor în vederea aplicării art. 155 CP RM în conformitate cu principiul legalității.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice, care au fost obținute în procesul de elaborare a tezei, pot fi implementate în:

a) *domeniul științific* – s-ar contribui la consolidarea și augmentarea fundamentului științific al răspunderii penale pentru infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM;

b) *domeniul educațional* – ar fi influențate pozitiv procesul de instruire în cadrul instituțiilor de învățământ cu profil juridic superior, precum și perfecționarea continuă a practicienilor dreptului;

c) *domeniul legislativ*: i) ar fi eficientizată reglementarea răspunderii contravenționale pentru actele de persecuție; ii) ar fi interpretate legislativ două noțiuni – „violență psihică” și „amenințare” – care sunt utilizate în Codul penal al Republicii Moldova, dar care nu sunt definite de către legiuitor; iii) ar fi suplinită lacuna legii penale, care face posibilă săvârșirea fără consecințe juridice a amenințării cu darea în vileag a unei fapte compromițătoare; iv) ar fi perfecționate sub aspect terminologic prevederile lit. d) alin. (2) art. 189, art. 346, 272, alin. (1) art. 349, lit. c) alin. (2) art. 352 și art. 367 CP RM; v) ar fi sporită valoarea explicativă a recomandării din pct. 5.2 Hotărârea Plenului CSJ nr. 37/2004; vi) ar fi posibilă de răspundere amenințarea cu săvârșirea oricărei infracțiuni, nu doar cu săvârșirea omorului sau a vătămării intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății; vii) răspunderea pentru amenințarea cu săvârșirea unei infracțiuni ar fi diferențiată în dependență de gravitatea infracțiunii care constituie obiectul amenințării;

d) *domeniul jurisprudențial*: i) s-ar contribui la aplicarea art. 155 CP RM în strictă conformitate cu regulile de calificare și cu principiile legii penale; ii) s-ar evita erorile admise la aplicarea art. 155 CP RM.

Aprobarea rezultatelor. În urma studiului, pe care l-am efectuat, au fost obținute rezultate ce au fost aprobate în cadrul unor foruri științifice:

✓ Conferința științifică internațională „Provocări și tendințe științifice moderne” din 20 septembrie 2019 (Varșovia, Polonia);

✓ Conferința științifică internațională „Cercetări științifice actuale în lumea modernă” din 26-27 septembrie 2019 (Pereiaslav-Hmelnițki, Ucraina);

✓ Conferința științifică națională cu participare internațională, organizată cu ocazia a 60 de ani de la înființarea Facultății de Drept, USM, din 01-02 octombrie 2019 (Chișinău, Republica Moldova);

✓ Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” din 9-10 noiembrie 2019 (Chișinău, Republica Moldova);

✓ Conferința științifică internațională „Provocări și tendințe științifice moderne” din 30 august 2020 (Varșovia, Polonia);

✓ Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” din 10-11 noiembrie 2020 (Chișinău, Republica Moldova);

✓ Conferința științifică internațională „Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice” din 26 februarie 2021 (Chișinău, Republica Moldova);

✓ Conferința științifică națională cu participare internațională „Infrațiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie” din 25-26 martie 2021 (Chișinău, Republica Moldova).

Mai este necesar de specificat că rezultatele obținute în teză au fost publicate într-o revistă științifică cu factor de impact (Studia Universitatis Moldaviae).

Publicații la tema tezei: 18 publicații științifice.

Volumul și structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 703 titluri, 278 pagini de text de bază.

Cuvinte-cheie: violență; violență psihică; amenințare; libertate psihică; omor; vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; pericolul de realizare a amenințării.

CONȚINUTUL TEZEI

Teza include patru capitole. Toate aceste capitole se finalizează cu concluzii.

În *Capitolul I – Analiza situației privind amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății* – am analizat materialele științifice privind amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, care au fost publicate în Republica Moldova și peste hotare.

De exemplu, *V. Dobrinou* este autorul analizei infracțiunii de amenințare, prevăzute de art. 193 din Codul penal al României din 1968, efectuate într-un manual din 1999, la care acesta este coautor.¹¹

După părerea lui *V. Dobrinou*, obiectul juridic special al infracțiunii date îl constituie „relațiile sociale a căror existență este legată de libertatea psihică a persoanei”.¹² Susținem această părere care, însă, nu corespunde variantei *de lege lata* a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Ca urmare, vom demonstra de ce este necesar ca răspunderea pentru amenințarea cu săvârșirea unei infracțiuni să fie prevăzută în Capitolul III al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, dedicat, printre altele, infracțiunilor contra libertății persoanei.

Atunci când examinează latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 193 din Codul penal al României din 1968, *V. Dobrinou* afirmă: „În cazul amenințării cu săvârșirea unei infracțiuni, nu are relevanță dacă făptuitorul a luat sau nu hotărârea de a comite acea infracțiune; este suficient să fi avut reprezentarea că prin fapta comisă va provoca victimei o stare de neliniște, că o va alarma și urmărește sau acceptă posibilitatea producerii acestei urmări”.¹³ La o părere similară a lui *V. Holban* ne-am referit în Subcapitolul 1.1 al prezentei teze. Considerăm că hotărârea de a săvârși infracțiunea, care constituie obiectul amenințării, este importantă. Or, o asemenea hotărâre influențează asupra calificării. Dacă făptuitorul ar hotărî să săvârșească omorul sau vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, atunci calificarea nu poate fi aplicată în baza art. 155 CP RM. În acest caz, răspunderea ar trebui aplicată fie doar pentru omor sau vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, fie atât în baza art. 155 CP RM, cât și pentru omor sau vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății.

În anul 2003, *A. Borodac* și *V. Bujor* au fost coautorii unui comentariu la Codul penal al Republicii Moldova, în care au analizat, printre altele, art. 155 CP RM.¹⁴

---

¹¹ Nistoreanu Gh., Dobrinou V., Boroi A. et al. *Drept penal. Partea specială*. București: Europa Nova, 1999. 735 p.

¹² Ibidem, p. 153.

¹³ Ibidem, p. 154.

¹⁴ *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui A. Barbăneagră*. Chișinău: Arc, 2003. 836 p.

În acest studiu, A. Borodac și V. Bujor examinează: gradul prejudiciabil al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; obiectul juridic nemijlocit (adică – obiectul juridic special) al acesteia; latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; latura subiectivă și subiectul acesteia.

Cu privire la obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, cei doi coautori consideră că acesta este format din „relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de ocrotirea sănătății persoanei”.¹⁵

Prin „amenințare”, A. Borodac și V. Bujor înțeleg: „acțiunea de influențare psihică prin care făptuitorul insuflă victimei temerea de a i se produce o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății sau a lipirii de viață”.¹⁶

Cei doi autori subliniază: „Dacă din acțiunea făptuitorului nu rezultă că acesta va trece la îndeplinirea amenințării sau dacă amenințarea în mod obiectiv nu poate fi realizată, fapta nu constituie infracțiunea în cauză”.¹⁷

Deosebit de importantă este următoarea afirmație a lui A. Borodac și V. Bujor: „Infracțiunea dată trebuie deosebită de descoperirea intenției criminale care constituie o etapă infracțională ce nu se pedepsește penal. Dispoziția art. 155 CP RM ne permite să constatăm că ea stipulează realizarea intenției prin acțiuni concrete de amenințare, la săvârșirea cărora nu poate fi vorba de o descoperire de intenție”.¹⁸

Într-un manual din 2005, S. Brînza este autorul analizei infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM.¹⁹

Acest autor este primul dintre doctrinarii autohtoni care recunoaște că „obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 155 din CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la libertatea psihică a persoanei”.²⁰ Fiind de acord cu această opinie, în analiza noastră cu privire la obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, vom prezenta argumentele corespunzătoare.

S. Brînza explică de ce infracțiunea examinată nu are obiect material: „Întrucât prin asemenea amenințări nu se realizează o influențare nemijlocită infracțională asupra corpului victimei, infracțiunea dată nu are obiect material”.²¹

---

¹⁵ Ibidem, p. 327.

¹⁶ Ibidem, p. 327.

¹⁷ Ibidem, p. 327.

¹⁸ Ibidem, p. 327.

¹⁹ Brînza S., Ulianoschi X., Stati V. et al. *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p.

²⁰ Ibidem, p. 118.

²¹ Ibidem, p. 118.

Structura laturii obiective a infracțiunii, prevăzute la art. 155 CP RM, este, după părerea lui S. Brînza, următoarea: „1) fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; 2) circumstanțe: existența pericolului realizării acestei amenințări”.²² Autorul dat definește noțiunea de amenințare, detaliază anumite particularități ale amenințării în contextul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, precum și stabilește criteriile care ajută la deosebirea infracțiunii date de unele fapte adiacente.

De asemenea, S. Brînza analizează două condiții pe care le îndeplinesc circumstanțele infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM: „1) apariția la victimă a temerii pentru viața sau sănătatea sa, în cazul punerii amenințării în executare (condiția subiectivă); 2) apariția pericolului realizării amenințării (condiția obiectivă)”.²³

Studiul se încheie cu examinarea laturii subiective și a subiectului infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM.

Autoreferatul tezei de doctor, susținute de *E.V. Ghertel* în 2006, are ca obiect răspunderea penală pentru amenințare.²⁴

E.V. Ghertel afirmă: „Amenințarea poate fi atât o formă de violență psihică, cât și o formă de divulgare a intenției”.²⁵ Trebuie de precizat că, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, făptuitorul nu poate comunica victimei intenția de a o omorî sau de a-i cauza victimei vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, întrucât, pur și simplu, nu poate avea o asemenea intenție. Dacă făptuitorul ar avea intenția de a o omorî sau de a-i cauza victimei vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, atunci comunicarea victimei a unei astfel de intenții ar reprezenta faza oratorie (divulgarea intenției) a omorului sau a vătămării intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății.

E.V. Ghertel consideră că „o amenințare este pasibilă de răspundere penală atât în cazul în care implică certitudine în exprimare, cât și în cazul în care nu implică o asemenea certitudine”.²⁶ Și această afirmație necesită o observație: în cazul în care nu pot fi depășite îndoielile privind infracțiunea care formează obiectul amenințării – omor sau vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății – în acord cu alin. (2) art. 3 CP RM, în descrierea faptei săvârșite ar trebui să se opteze pentru formularea care presupune interpretarea restrictivă a art. 155 CP RM – „amenințarea cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății”. În cazul în care nu pot fi depășite dubiile privind gravitatea vătămării integrității corporale sau a sănătății

---

²² Ibidem, p. 118.

²³ Ibidem, p. 119.

²⁴ Гертель Е.В. Уголовная ответственность за угрозу / Автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата юридических наук. Омск, 2006. 23 p.

²⁵ Ibidem, p. 6.

²⁶ Ibidem, p. 6.

cu care amenință făptuitorul, în lipsa unei norme concurente, nu trebuie aplicat nici art. 155 CP RM, nici o altă normă penală sau contravențională.

După părerea lui E.V. Ghertel, „realitatea unei amenințări incerte este determinată de doi factori obiectivi: ambianța în care este expusă amenințarea și personalitatea făptuitorului”.²⁷ În principiu, această părere o confirmă practica judiciară din Republica Moldova. Astfel, într-o speță se constată: „Concluzia despre forma concretă sub care se prezintă amenințarea cu violența se poate realiza în urma examinării următoarelor împrejurări: conținutul vorbelor, gesturilor, mimicii făptuitorului în momentul amenințării; caracteristicile vulnerante ale mijloacelor de care se servește făptuitorul pentru expunerea amenințării; forța fizică a făptuitorului; cunoașterea de către făptuitor a unor tehnici speciale de luptă etc.”²⁸

L. Gîrla și Iu. Tabarcea sunt autorii unui manual publicat în 2010, în care este analizată, printre altele, infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM.²⁹

În opinia acestor autori, „libertatea psihică a persoanei”³⁰ constituie acea valoare socială individuală care suferă atingere în urma săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Susținem această părere, iar, în contextul analizei obiectului juridic special al infracțiunii analizate, vom aduce argumente de ce anume relațiile sociale cu privire la libertatea psihică a persoanei trebuie considerate obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM.

Părerea lui L. Gîrla și Iu. Tabarcea cu privire la structura laturii obiective a infracțiunii analizate nu diferă principial de opinia corespunzătoare a lui S. Brînza, despre care am vorbit mai sus.

L. Gîrla și Iu. Tabarcea examinează foarte detaliat caracteristicile amenințării, apoi definesc noțiunea de amenințare: „Amenințarea trebuie înțeleasă ca fiind tipul de violență psihică exprimată în intenția subiectului de a face un rău victimei (sub formă de moarte sau de vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății), care influențează asupra psihicului victimei, pentru a-i induce o stare de temere, astfel încât victima s-o perceapă real, și care se caracterizează printr-o natură unică și omogenă”.³¹

Despre sintagma „dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări” din art. 155 CP RM L. Gîrla și Iu. Tabarcea scriu nu fără temei următoarele: „Atunci când o persoană este trasă la răspundere în baza art. 155 CP RM, se cere să se stabilească faptul că a existat pericolul realizării

---

²⁷ Ibidem, p. 6.

²⁸ *Sentința Judecătorei Bălți, sediul Central, din 30.03.2021. Dosarul nr. 1-534/2020.* Disponibil: https://jbl.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/0cb52fe4-9f5c-4eb5-8003-5a459c19a8e9

²⁹ Гырла Л.Г., Табарча Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная. Том 1.* Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 p.

³⁰ Ibidem, p. 154.

³¹ Ibidem, p. 155.

amenințării. În caz contrar, aceasta poate duce la condamnarea ilegală a persoanelor”.³² În continuare acești doi autori caracterizează cu lux de amănunte criteriile care rezultă din sintagma „dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări” din art. 155 CP RM.

L. Gîrla și Iu. Tabarcea afirmă just că „amenințarea în sensul art. 155 CP RM trebuie deosebită de acțiunea similară pentru care răspunderea este prevăzută în cadrul unor componente conexe (e.g., în cele prevăzute de art. 171, 172, 188, 189 CP RM)”.³³ Această reflecție este determinată de erorile de calificare admise frecvent în practica judiciară, din cauza cărora amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății nu-și găsește evaluarea juridică precisă.

Analiza, efectuată de L. Gîrla și Iu. Tabarcea, se încheie cu examinarea laturii subiective și a subiectului infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM.

Autoreferatul tezei de doctor, susținute de V.V. Șablistâi, are ca temă răspunderea pentru amenințarea cu omor în conformitate cu legea penală ucraineană.³⁴

V.V. Șablistâi afirmă: „Nu există niciun pericol real pentru viață în momentul expunerii amenințării. În acest moment făptuitorul nu intenționează să lipsească victima de viață, ci încearcă să o intimideze. În rezultatul exteriorizării informațiilor cu caracter intimidant, victimei îi apar emoții negative sub formă de temere și incertitudine a zilei de mâine”.³⁵ Cu adevărat, dacă infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM ar atenta la relațiile sociale cu privire la viața sau sănătatea persoanei, atunci această infracțiune ar trebui privită ca o divulgare (exteriorizare) a intenției de lipsire de viață ori de vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății. Pe cale de consecință, pentru a putea fi aplicat art. 155 CP RM, o altă valoare socială specifică (și relațiile sociale aferente) trebuie să suporte atingere.

În cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, victima este amenințată nu cu o faptă oarecare, dar cu omor sau cu vătămarea gravă a integrității corporale ori a sănătății. Victimă a omorului sau a vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății poate fi exclusiv o persoană fizică. În consecință, victimă a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM poate fi, de asemenea, doar o persoană fizică. Din acest punct de vedere, V.V. Șablistâi menționează just: „Subiecți ai relațiilor sociale, care constituie obiectul amenințării cu omor, sunt persoanele privite ca ființe biosociale, ca membri ai societății, care interacționează între ei”.³⁶

---

³² Ibidem, p. 156.

³³ Ibidem, p. 158.

³⁴ Шаблистий В.В. *Кримінальна відповідальність за погрозу вбивством* / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Дніпропетровськ, 2010. 22 р.

³⁵ Ibidem, p. 9.

³⁶ Ibidem, p. 9.

V.V. Șablăstăi susține că „scopul amenințării cu omor poate avea un conținut variat, însă întotdeauna scopul final al făptuitorului va fi legat cu aspirația de a perturba echilibrul psihic al victimei pentru a-i domina voința. [...] Sarcina urmării penale și a examinării judecătorești este de a stabili scopul primar – scopul de a intimida victima. Absența acestui scop exclude calificarea faptei conform art. 129 CPU”.³⁷ Considerăm că scopul de a intimida victima reprezintă scopul primar al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Scopul final al acestei infracțiuni este cel de a suprima sau a diminua capacitatea victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile. Aceste două scopuri au un caracter obligatoriu în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, întrucât ele se numără printre condițiile necesare și suficiente pentru ca o acțiune să fie considerată amenințare.

În 2015, S. Brînza și V. Stati publică un tratat în care este examinată, între altele, infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM.³⁸

În această lucrare, infracțiunea dată este inclusă în subgrupul de infracțiuni atipice prevăzute în Capitolul II al părții speciale a Codului penal. S. Brînza și V. Stati susțin că „amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, prevăzută la art. 155 CP RM, nu implică vătămarea ori punerea în pericol a vieții sau sănătății persoanei”.³⁹

Deoarece nu oricare violență fizică poate reprezenta obiectul amenințării în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, S. Brînza și V. Stati menționează: „Concluzia despre forma concretă sub care se prezintă amenințarea cu violența o facem de pe urma examinării următoarelor împrejurări: 1) conținutul vorbelor, gesturilor, mimicii făptuitorului în momentul amenințării; 2) caracteristicile vulnerante ale mijloacelor de care se servește făptuitorul pentru expunerea amenințării; 3) forța fizică a făptuitorului; 4) cunoașterea de către făptuitor a unor tehnici speciale de luptă, etc.”⁴⁰

În contextul analizei laturii obiective a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, este abordată problema concurenței de norme: „Articolul 155 CP RM poate să reprezinte o normă generală în raport cu alte norme care stabilesc răspunderea pentru săvârșirea, în condiții speciale, a amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Ne referim la alin. (5) art. 142, alin. (1) art. 349, art. 367 etc. din Codul penal. În asemenea cazuri, în acord cu art. 116 CP RM, se va aplica una din aceste norme speciale, nefiind necesară reținerea la calificare a art. 155 CP RM.”⁴¹

---

³⁷ Ibidem, p. 12.

³⁸ Brînza S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. I.* Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p..

³⁹ Ibidem, p. 151.

⁴⁰ Ibidem, p. 420.

⁴¹ Ibidem, p. 422.

În legătură cu delimitarea infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM de tentativa de omor sau de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, S. Brînza și V. Stati învederează: „În ipoteza tentativei de omor sau de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, făptuitorul întreprinde toate eforturile în vederea săvârșirii omorului, a vătămării intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății, însă, din cauze independente de voința lui, aceste eforturi nu-și produc efectul”.⁴² Cu alte cuvinte, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, eforturile făptuitorului trebuie să fie de altă natură, și anume – de a intimida victima, de a-i leza libertatea psihică, pe calea amenințării cu omor sau cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

M.K. Dimitrov a susținut teza de doctor în 2020.⁴³ În cadrul acestei teze autorul respectiv analizează amenințarea în accepțiunea legii penale ucrainene.

În opinia lui *M.K. Dimitrov*, „în Codul penal se folosesc diferite procedee pentru a desemna persoana, căreia îi este expusă amenințarea, și persoana la care se referă conținutul amenințării: a) persoana, căreia îi este expusă amenințarea, coincide cu persoana la care se referă conținutul amenințării; b) persoana, căreia îi este expusă amenințarea, nu coincide cu persoana la care se referă conținutul amenințării; c) nu există niciun indiciu privind persoana, căreia îi este expusă amenințarea, și persoana la care se referă conținutul amenințării”.⁴⁴ În art. 155 CP RM nu există niciun indiciu privind persoana, căreia îi este expusă amenințarea, și persoana la care se referă conținutul amenințării.

În unele cazuri, persoana juridică poate participa ca subiect la relațiile sociale cu privire la libertatea psihică a persoanei. *M.K. Dimitrov* arată: „Nu numai persoanele fizice, ci și persoanele juridice pot fi amenințate. De exemplu, norma privind amenințarea cu distrugerea bunurilor (art. 195 CPU) nu conține o restricție. Această amenințare se referă nu doar la bunurile unei persoane fizice, ci și la bunurile unei persoane juridice. Sau, să spunem, alin. 1 art. 258 CPU incriminează actul terorist săvârșit prin amenințarea, printre altele, cu comiterea unei explozii, a unui incendiu sau a unei alte fapte care creează pericolul de a cauza daune considerabile proprietății. Din nou, pericolul de cauzare a daunelor poate viza nu numai o persoană fizică, ci și o persoană juridică. Astfel, atât persoanele fizice, cât și persoanele juridice pot apărea ca victime ale amenințării”.⁴⁵ Însă, să nu uităm că, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, victima este amenințată nu cu o faptă oarecare, dar cu omor sau cu vătămarea gravă a integrității corporale ori a sănătății.

---

⁴² Ibidem, p. 424.

⁴³ Дімітров М.К. *Погроза за кримінальним правом України / Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії*. Львів. 2020, 244 р.

⁴⁴ Ibidem, p. 70.

⁴⁵ Ibidem, p. 69-70.

Victimă a omorului sau a vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății poate fi exclusiv o persoană fizică. În consecință, victimă a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM poate fi, de asemenea, doar o persoană fizică.

Într-un articol științific din 2021, L. Gîrla analizează problema amenințării în partea specială a Codului penal.⁴⁶

În cadrul acestui studiu este definită noțiunea de amenințare și sunt punctate caracteristicile esențiale ale acțiunii de amenințare. Este analizată amenințarea ca metodă de săvârșire a unor infracțiuni prevăzute de partea specială a Codului penal. De asemenea, sunt analizate ipotezele în care preconizata realizare a amenințării este imediată sau amânată. Se face distincția dintre amenințarea ce implică constrângere și amenințarea ce nu implică constrângere.

În alt articol științific din 2021, aceeași autoare investighează o problemă nu mai puțin importantă, și anume – cea a violenței psihice în contextul dreptului penal.⁴⁷

Sunt definite noțiunile „violență” și „sănătate psihică”. Se stabilește obiectul violenței psihice și se identifică trăsăturile definitorii ale acestui tip de violență. Sunt examinate următoarele ipoteze: chemările de săvârșire a unor fapte; injuria; amenințarea și alte forme de intimidare; exercitarea constrângerii psihice; determinarea la săvârșirea unor fapte etc. În opinia lui L. Gîrla, toate aceste ipoteze reprezintă cazuri particulare de violență psihică.

Punctele de vedere ale doctinarilor, pe care le-am analizat în cadrul Capitolului I a tezei, contribuie în mod cert la stabilirea temeiului răspunderii pentru infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM. Ideile și concepțiile, promovate de acești doctinari, ne ajută să stabilim: obiectul juridic generic și obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; victima infracțiunii date; conținutul noțiunii de violență psihică; tipurile de violență în funcție de obiectul de influențare; caracteristicile și tipologia violenței psihice; conținutul noțiunii de amenințare în partea specială a Codului penal al Republicii Moldova; conținutul vinovăției în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; semnele secundare ale laturii subiective în cazul infracțiunii respective; subiectul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM.

În cadrul aceluiași capitol al tezei, a fost formulată problema de cercetare, au fost punctate direcțiile de soluționare a problemei științifice în domeniul de cercetare, au fost determinate scopul și obiectivele tezei.

---

⁴⁶ Гырла Л. Угроза в особенной части Уголовного кодекса. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, 25-26 martie 2021*. Chișinău: CEP USM, 2021, p. 585-592.

⁴⁷ Гырла Л. Психическое насилие в уголовном праве. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, 25-26 martie 2021*. Chișinău: CEP USM, 2021, p. 578-584.

În *Capitolul 2* – Obiectul infracțiunii de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății – am examinat: obiectul juridic generic al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; obiectul juridic special al infracțiunii date; victima infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM.

Este examinată derivația obiectului juridic special al infracțiunii, prevăzute la art. 155 CP RM, din obiectul juridic generic al acestei infracțiuni. Sunt definite noțiunile „viață a persoanei” („prin „viață a persoanei”, ca parte a valorii sociale fundamentale apărate împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul II al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, trebuie de înțeles starea: a) în care persoana se află de la naștere până la moarte; b) caracterizată printr-o continuă desfășurare a unor procese fiziologice în organismul acesteia; c) care asigură existența persoanei și posibilitatea ei de a fi parte a societății; d) a cărei protecție este asigurată prin mijloacele legii penale”) și „sănătate a persoanei” („prin „sănătate a persoanei”, ca parte a valorii sociale fundamentale apărate împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul II al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, trebuie de înțeles starea (fizică și psihică) a organismului persoanei, care preexistă momentului săvârșirii împotriva acesteia a unei infracțiuni și în raport cu care se apreciază efectele săvârșirii acelei infracțiuni”).

Se demonstrează că infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM nu poate atenta la relațiile sociale cu privire la viața sau sănătatea persoanei. Se argumentează că infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM are un singur obiect juridic special – relațiile sociale cu privire la libertatea psihică a persoanei. Libertatea psihică a persoanei este privită ca parte a unui tot întreg, nu separat de libertatea persoanei.

Este definită noțiunea „libertatea psihică a persoanei” („libertatea psihică a persoanei, ca valoare socială individuală ocrotită de art. 155 CP RM, se distinge prin următoarele trăsături distinctive: a) *de facto* (nu și *de jure*) este o componentă a libertății persoanei, ca parte a valorii sociale fundamentale ocrotite împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul III al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova; b) este legată de actele cu caracter psihic ale persoanei, presupunând deliberarea și hotărârea ei asupra realizării actelor sale fizice; c) se realizează după cum persoana consideră de cuviință, însă cu condiția ca și ea să respecte ordinea de drept; d) este suprimată în prezența temerii victimei că i s-ar putea produce vreun rău, ceea ce se răsfrânge negativ asupra participării ei la viața socială; e) dorind să o suprimă, făptuitorul urmărește ca victima să manifeste voința impusă de el, adică să fie el cel care deliberează și hotărăște asupra realizării actelor fizice ale victimei”).

Se arată că infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM nu are nici obiect material, nici obiect imaterial. Nu putem considera, *e.g.*, psihicul persoanei ca fiind entitatea incorporeală prin al cărei

intermediu se aduce atingere obiectului juridic special al acestei infracțiuni. Nu este cu putință ca infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM să aducă – prin intermediul psihicului persoanei (care este un atribut inseparabil al acesteia) – atingere libertății psihice a persoanei (care este o parte a persoanei ca obiect juridic suprageneric al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM). Dorind să suprimе libertatea psihică, subiectul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM influențează asupra victimei, deși nu asupra corpului acesteia. Subiectul urmărește ca victima să manifeste voința impusă de el, adică să fie el cel care deliberează și hotărăște asupra realizării actelor fizice ale victimei.

Este caracterizată victima infracțiunii date – persoana, a cărei participare la relațiile sociale cu privire la libertatea psihică, este periclitată prin săvârșirea infracțiunii analizate. Se ajunge la concluzia că, din cauza calității speciale a victimei, răspunderea poate fi aplicată nu conform art. 155 CP RM, dar conform unor norme speciale din Codul penal (lit. a) și b) alin. (1), lit. c) alin. (3) art. 137, alin. (5) art. 142, lit. a) alin. (3) art. 180¹, lit. g) alin. (1) și lit. c) alin. (3) art. 185¹, alin. (1) și lit. d) alin. (7) art. 185², lit. b) alin. (1) art. 201¹, alin. (3) art. 205, art. 272, 286, 309, 314, alin. (1) art. 349, art. 367) sau din Codul contravențional (alin. (16) art. 287). Pentru aplicarea normelor speciale, nu este suficient ca victima să aibă calitatea specială cerută de aceste norme. Mai este necesar să fie întrunite toate celelalte condiții speciale care permit diferențierea infracțiunii prevăzute de norma specială de infracțiunea prevăzută de norma generală. În lipsa oricăreia dintre aceste condiții speciale, se va aplica art. 155 CP RM, nu norma specială.

În *Capitolul 3 – Latura obiectivă a infracțiunii de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății* – am analizat: noțiunea de violență psihică (tipurile de violență în funcție de obiectul de influențare; caracteristicile și tipologia violenței psihice; accepțiunea normativă penală a noțiunii de violență psihică); noțiunea de amenințare în partea specială a Codului penal al Republicii Moldova (noțiunea de amenințare în partea specială a Codului penal al Republicii Moldova: aspecte comune; caracteristicile amenințării în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM).

În funcție de obiectul de influențare, sunt stabilite două tipuri de violență: violența fizică și violența psihică. Se conturează deosebirile dintre aceste două tipuri. Se arată că, în cazurile în care în legea penală noțiunea de violență este folosită fără precizarea caracterului acesteia – fizică sau psihică – această noțiune se referă la influențarea asupra corpului persoanei. Se demonstrează că viața, sănătatea sau integritatea corporală a victimei nu sunt valorile sociale pe care violența psihică le poate afecta. Urmările prejudiciabile nu trebuie considerate a fi o caracteristică obligatorie a violenței psihice. Survenirea prejudiciului psihic ar putea avea

semnificație din perspectiva dreptului civil, în vederea reparării prejudiciului patrimonial și moral cauzat victimei.

Este demonstrat că interpretarea noțiunii de violență psihică nu trebuie restrânsă la amenințarea de a provoca un anumit rău. Amenințarea este doar unul dintre tipurile violenței psihice, fiind unul dintre mijloacele de influențare asupra psihicului victimei prin transferul unor astfel de informații de la făptuitor către victimă. Astfel, amenințarea presupune o influențare informațională negativă asupra psihicului victimei. Însă, nu doar amenințarea poate avea un asemenea impact. Violența psihică posedă o caracteristică ce o apropie de injurie, de calomnie și de înșelăciune: influențarea informațională asupra victimei. Nu putem privi influențarea neinformațională ca formă a violenței psihice. Sunt stabilite diferențele dintre noțiunile „violența psihologică” și „violența psihică”. Se disting violența psihică verbală și violența psihică non-verbală. Forma verbală de exprimare a violenței nu poate exista în afara substanței sale – violența psihică. Violența verbală, distinctă de violența psihică, ar fi o formă fără conținut. Sunt determinate caracteristicile hipnozei și ale urmării obsesive a unei persoane (stalking). Se stabilesc modelele legislative străine (austriac, bulgar, croat, finlandez, german, francez, grecesc, italian, olandez, polonez, portughez, românesc) care l-ar putea inspira pe legiuitorul moldovean să includă fapta de urmărire obsesivă a unei persoane în tipologia de violență psihică în accepțiune normativă penală.

Se ajunge la concluzia că, în Codul penal, noțiunea de amenințare desemnează acțiunea prejudiciabilă, săvârșită cu intenție, care îndeplinește următoarele condiții necesare și suficiente: a) este unul dintre tipurile violenței psihice; b) presupune exercitarea unei influențări informaționale asupra victimei; c) are ca efect intimidarea victimei; d) presupune că victimei i se transmite informația cu privire la cauzarea acesteia a unui rău; e) implică afectarea parțială sau deplină a capacității victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile.

Se argumentează că influențarea contrar voinței victimei este specifică, în principal, pentru amenințare ca tip al violenței psihice. Este de esența amenințării ca făptuitorul să dorească să-i înfrângă voința. Cât privește sintagma „în pofida voinței victimei”, aceasta se referă la violența psihică în cazul căreia victima nu-și dă seama că i se limitează sau i se suprimă libertatea psihică. În special, ne referim la influențarea victimei pe calea hipnozei. Se demonstrează că, nu în toate cazurile prevăzute de Codul penal al Republicii Moldova, amenințarea este o formă a constrângerii. În cazul violenței psihice, în general, și al amenințării, în particular, făptuitorul poate recurge nu doar la constrângere, ci și la convingere. Convingerea și constrângerea diferă prin aceea că prima, deși are ca scop modificarea conduitei victimei, îi lasă acesteia de fiecare dată posibilitatea de a alege varianta de comportament. În opoziție, constrângerea nu-i lasă

victimei o asemenea posibilitate, deoarece implică subordonarea voinței victimei, excluderea acesteia de la luarea actului decizional. Este definită noțiunea de amenințare. Sunt analizate noțiunile „amenințarea cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei” și „amenințarea cu aplicarea armei de foc”. Amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, privită ca parte a unui întreg, nu poate, în contextul aceleiași intenții infracționale, să formeze concurs ideal cu întregul respectiv.

Sunt definite termenul „omor” („în contextul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, prin „omor” se are în vedere infracțiunea prevăzută la lit. a) art. 135, lit. a) alin. (2) art. 135¹, alin. (4) art. 137, alin. (5) art. 137³, alin. (3) art. 142, art. 145, 148, alin. (4) art. 278, alin. (5) art. 278¹ sau art. 342 CP RM”) și sintagma „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății” din art. 155 CP RM („în contextul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, sintagma „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății” trebuie interpretată cu referire la oricare dintre infracțiunile care presupun vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, care sunt prevăzute la lit. b) art. 135, lit. i) alin. (1) art. 135¹, lit. a) alin. (3) art. 137, art. 151, lit. c) alin. (3) art. 188, alin. (4) art. 201¹, lit. d) alin. (2) art. 278, lit. a) alin. (2) art. 278¹, lit. b) alin. (3) art. 280 și lit. c) alin. (5) art. 295 CP RM”).

Este argumentat că amenințarea în accepțiunea art. 155 CP RM trebuie să îndeplinească două condiții obligatorii: a) amenințarea să aibă ca obiect omorul ori vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; b) să existe pericolul de realizare a amenințării respective. În fiecare caz concret în care ar urma să fie aplicat art. 155 CP RM, cei abilitați cu aplicarea legii penale trebuie să demonstreze existența pericolului de realizare a amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale. Mai mult ca atât, atestarea prezenței acestui pericol trebuie făcută astfel încât să nu se încalce regula din alin. (2) art. 3 CP RM

Semnele facultative ale laturii obiective (metoda, mijlocul, modul, timpul, locul etc.) pot avea semnificație doar din punctul de vedere a individualizării pedepsei prevăzute de art. 155 CP RM. Infracțiunea, prevăzută la art. 155 CP RM, se consideră consumată din momentul în care: a) la cunoștința victimei se aduce amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, și b) apare pericolul de realizare a acestei amenințări. Amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, care din cauze independente de voința făptuitorului nu a ajuns la cunoștința victimei, trebuie calificată ca tentativă la infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM.

În *Capitolul 4* – Elementele subiective ale infracțiunii de amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății – am examinat: latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM (conținutul vinovăției în cazul infracțiunii date; semnele

secundare ale laturii subiective în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM); subiectul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM.

Se stabilește că infracțională poate fi considerată doar acea amenințare cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, care constituie o expresie a conștiinței și voinței făptuitorului, adică o manifestare a vinovăției sale. Intenția indirectă nu este posibilă în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. O astfel de stare emoțională a făptuitorului ca starea de afect poate fi luată în considerare la atenuarea pedepsei stabilite în art. 155 CP RM. Se demonstrează că nu poate fi concepută o ipoteză în care motivele huliganice reprezintă motivul amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, iar această amenințare să nu fie absorbită de infracțiunea de huliganism. Motivul infracțiunii, prevăzute la art. 155 CP RM, nu trebuie confundat cu cauza săvârșirii acestei infracțiuni. O astfel de cauză poate avea semnificație sub aspect criminologic, însă nu poate fi inclusă în structura componentei infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Se argumentează că, în cazul amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, făptuitorul nu renunță la comiterea omorului ori a vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății. Pentru a renunța la comiterea acestor infracțiuni, trebuie să fie formată intenția de a le comite. O astfel de intenție nu este prezentă la nicio etapă de săvârșire a amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Scopul de a intimida victima reprezintă scopul primar al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Scopul final al acestei infracțiuni este cel de a suprima sau a diminua capacitatea victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile. Aceste două scopuri au un caracter obligatoriu în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, întrucât ele se numără printre condițiile necesare și suficiente pentru ca o acțiune să fie considerată amenințare. Amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății nu poate fi calificată în baza art. 155 CP RM în acele cazuri când constituie doar o exteriorizare a dorinței fie de a omorî victima, fie de a-i cauza o vătămare gravă, medie ori ușoară a integrității corporale sau a sănătății ori un prejudiciu fără afectarea sănătății. Infracțiunea, prevăzută la art. 155 CP RM, nu reprezintă faza oratorie (divulgarea intenției) a infracțiunii de omor sau de vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății. O astfel de fază poate decurge doar în contextul formării intenției de săvârșire a omorului sau a vătămării intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății. Nu poți să divulgi intenția de a comite astfel de infracțiuni, fără a avea intenția de a le comite.

Se arată de ce nu este oportun ca, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, vârsta minimă a răspunderii penale să fie redusă de la 16 ani la 14 ani. Oricare persoană fizică,

indiferent de statutul său profesional, de relația sa cu victima infracțiunii și de alte particularități, dacă are vârsta de 16 ani și este responsabilă, se consideră subiect al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Se stabilește că participația nu influențează asupra calificării faptei în baza art. 155 CP RM. Însă, participația poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei prevăzute de acest articol. Nu este relevant dacă autorul infracțiunii, prevăzute la art. 155 CP RM, este autorul textului sau al imaginii cu caracter amenințător transmis victimei.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În rezultatul analizei pe care am efectuat-o în teza de față, putem formula următoarele *concluzii generale*:

1) pericolul social al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM trebuie privit dintr-o dublă perspectivă. Acest pericol are un caracter atât direct (în sensul afectării nemijlocite a libertății psihice a persoanei), cât și indirect (în sensul potențialei afectări a vieții sau sănătății persoanei);

2) art. 155 CP RM este în concordanță cu principiul unei valori sociale legitim protejate și cu principiul *ultima ratio*;

3) din cauza calității speciale a victimei, răspunderea poate fi aplicată nu conform art. 155 CP RM, dar conform unor norme speciale din Codul penal (lit. a) și b) alin. (1), lit. c) alin. (3) art. 137, alin. (5) art. 142, lit. a) alin. (3) art. 180¹, lit. g) alin. (1) și lit. c) alin. (3) art. 185¹, alin. (1) și lit. d) alin. (7) art. 185², lit. b) alin. (1) art. 201¹, alin. (3) art. 205, art. 272, 286, 309, 314, alin. (1) art. 349, art. 367) sau din Codul contravențional (alin. (16) art. 287). Pentru aplicarea normelor speciale, nu este suficient ca victima să aibă calitatea specială cerută de aceste norme. Mai este necesar să fie întrunite toate celelalte condiții speciale care permit diferențierea infracțiunii prevăzute de norma specială de infracțiunea prevăzută de norma generală. În lipsa oricăreia dintre aceste condiții speciale, se va aplica art. 155 CP RM, nu norma specială;

4) în Codul penal, noțiunea de amenințare desemnează acțiunea prejudiciabilă, săvârșită cu intenție, care îndeplinește următoarele condiții necesare și suficiente: a) este unul dintre tipurile violenței psihice; b) presupune exercitarea unei influențări informaționale asupra victimei; c) are ca efect intimidarea victimei; d) presupune că victimei i se transmite informația cu privire la cauzarea acesteia a unui rău; e) implică afectarea parțială sau deplină a capacității victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile;

5) afectarea capacității victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile cunoaște două gradații în funcție de proporția de afectare a acestei capacități. Prima gradație presupune afectarea parțială a capacității victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile, fără ca victima să fie privată de posibilitatea de a-și dirija acțiunile. Cea de-a doua gradație implică afectarea deplină a capacității victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile, astfel încât victima este privată de posibilitatea de a-și dirija acțiunile. Prima gradație se referă la amenințarea care nu presupune în calitate de condiție obligatorie constrângerea victimei (*e.g.*, la amenințarea prevăzută la art. 155 CP RM). A doua gradație se referă la constrângerea victimei prin amenințare (*e.g.*, la amenințarea prevăzută la art. 272 CP RM);

7) termenul „omor” din art. 155 CP RM trebuie interpretat cu referire nu doar la infracțiunea prevăzută la art. 151 CP RM, și la oricare infracțiune ce presupune privarea cu intenție, ilegală, de viață a unei alte persoane;

8) sintagma „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății” din art. 155 CP RM trebuie interpretată cu referire nu numai la infracțiunea prevăzută la art. 151 CP RM, ci la oricare infracțiune ce presupune cauzarea cu intenție, ilegală, a vătămării grave a integrității corporale sau a sănătății unei alte persoane;

9) poate fi acceptată doar interpretarea restrictivă a sintagmei „dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări” din art. 155 CP RM. Această interpretare presupune un număr suficient de circumstanțe de ordin obiectiv și subiectiv care atestă existența pericolului de realizare a amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale. Cu cât numărul acestor circumstanțe este mai mic, cu atât este mai mare probabilitatea interpretării extensive defavorabile a art. 155 CP RM;

10) infracțiunea, prevăzută la art. 155 CP RM, se consideră consumată din momentul în care: a) la cunoștința victimei se aduce amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, și b) apare pericolul de realizare a acestei amenințări;

11) în cazul aceleiași victime, nu este posibil concursul ideal dintre infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM, pe de o parte, și tentativa la infracțiunea prevăzută la art. 145, 151 sau 152 CP RM ori la fapta prevăzută la alin. (1) sau (2) art. 78 CC RM, sau infracțiunea consumată prevăzută la art. 151 sau 152 CP RM ori fapta consumată prevăzută la alin. (1) sau (2) art. 78 CC RM, pe de altă parte;

12) scopul de a intimida victima reprezintă scopul primar al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Scopul final al acestei infracțiuni este cel de a suprima sau a diminua capacitatea victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile. Aceste două scopuri au un caracter obligatoriu în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, întrucât ele se numără printre condițiile necesare și suficiente pentru ca o acțiune să fie considerată amenințare.

Luând în considerare necesitatea de a îmbunătăți calitatea unor prevederi ale legislației și ale unor explicații ale Plenului Curții Supreme de Justiție, punctăm anumite *recomandări*:

1)

a) modificarea dispoziției de la art. 78² CC RM, după cum urmează: din „Persecutarea în mod repetat a unei persoane căreia i s-a cauzat o stare de anxietate, frică pentru siguranța proprie ori a rudelor apropiate, fiind constrânsă să-și modifice conduita de viață, săvârșită prin: a) urmărirea persoanei; b) contactarea sau încercarea de a contacta prin orice mijloc sau prin

intermediul altei persoane” în „*Urmărirea sau contactarea repetată, prin orice mijloace, directă sau indirectă, a unei persoane astfel încât îi provoacă acesteia teamă sau îngrijorare, îi afectează în mod considerabil modul de viață sau aduce atingere libertății sale de decizie*”;

b) completarea Codului penal cu următorul articol:

„*Articolul 134²⁰. Violență psihică*

Prin violență psihică, în sensul art. 206, se înțelege: amenințare; influențarea unei persoane prin hipnoză, pentru a o lipsi de posibilitatea de a-și dirija în mod conștient acțiunile și a o face să îndeplinească anumite acțiuni sau să se abțină de la îndeplinirea unor acțiuni; urmărirea sau contactarea repetată, prin orice mijloace, directă sau indirectă, a unei persoane astfel încât îi provoacă acesteia teamă sau îngrijorare, îi afectează în mod considerabil modul de viață sau aduce atingere libertății sale de decizie”;

c) completarea Codului penal cu următorul articol:

„*Articolul 134²¹. Amenințare*

Prin amenințare se înțelege acțiunea intenționată care: afectează libertatea psihică a victimei; are ca efect intimidarea acesteia; presupune că victimei i se transmite informația cu privire la cauzarea acesteia imediată sau în viitor a unui rău; implică afectarea parțială sau deplină a capacității victimei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile”;

d) completarea Codului penal al Republicii Moldova cu un articol care ar avea următorul conținut:

„*Articolul 169². Amenințarea cu darea în vileag a unei fapte compromițătoare*

Amenințarea cu darea în vileag a unei fapte reale sau imaginare, compromițătoare pentru persoana amenințată ori pentru o rudă apropiată a acesteia, în scopul de a dobândi în mod injust un folos nepatrimonial, pentru sine ori pentru altul,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 950 unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 5 ani”;

e) substituirea, în lit. d) alin. (2) art. 189, art. 272, alin. (1) art. 349, lit. c) alin. (2) art. 352 și art. 367 CP RM, a cuvântului „moarte” prin termenul „omor”;

f) completarea dispoziției art. 346 CP RM – după cuvintele „Acțiunile intenționate” să fie introdus textul „(cu excepția faptelor prevăzute la alin. (5) art. 169^l din prezentul cod)”;

g) modificarea pct. 5.2 din Hotărârea Plenului CSJ nr. 37/2004 din: „Violența psihică constă într-o amenințare asupra psihicului persoanei sub influența căreia victima nu-și dirijează voința în mod liber și săvârșește o activitate la dorința traficantului” în „*Violența psihică constă în: amenințare; influențarea unei persoane prin hipnoză, pentru a o lipsi de posibilitatea de a-și dirija în mod conștient acțiunile și a o face să îndeplinească anumite acțiuni sau să se abțină de*

la îndeplinirea unor acțiuni; urmărirea sau contactarea repetată, prin orice mijloace, directă sau indirectă, a unei persoane astfel încât îi provoacă acesteia teamă sau îngrijorare, îi afectează în mod considerabil modul de viață sau aduce atingere libertății sale de decizie”;

2)

a) excluderea art. 155 din Capitolul II al părții speciale a Codului penal și completarea Capitolului III al părții speciale a Codului penal cu art. 169¹;

b) desemnarea în art. 169¹ CP RM ca victimă a infracțiunii atât a persoanei căreia îi este expusă amenințarea, cât și a persoanei la care se referă conținutul amenințării. Ca persoană căreia nu-i este expusă amenințarea, dar la care se referă conținutul amenințării, ar trebui specificată ruda apropiată a persoanei căreia îi este expusă amenințarea;

c) incriminarea în alineate aparte ale art. 169¹ CP RM a: amenințării cu săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări; amenințării cu săvârșirea unei infracțiuni grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări; amenințării cu săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări; amenințării cu săvârșirea unei infracțiuni excepțional grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări.

In concreto, recomandăm ca art. 169¹ CP RM să aibă următorul conținut:

„Articolul 169¹. Amenințarea cu săvârșirea unei infracțiuni

(1) Amenințarea unei persoane sau a unei rude apropiate a acesteia cu săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări,

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 550 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 100 la 160 de ore.

(2) Amenințarea unei persoane sau a unei rude apropiate a acesteia cu săvârșirea unei infracțiuni grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări,

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 650 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 180 de ore, sau cu închisoare de până la 1 an.

(3) Amenințarea unei persoane sau a unei rude apropiate a acesteia cu săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 550 la 750 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 140 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

(4) Amenințarea unei persoane sau a unei rude apropiate a acesteia cu săvârșirea unei infracțiuni excepțional de grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 850 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 160 la 220 de ore, sau cu închisoare de la 2 la 4 ani.

(5) Amenințarea din motive de prejudecată, dispreț sau ură a unei persoane ori a unei rude apropiate a acesteia cu săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave, grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 1000 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani”.

Avantajele acestor recomandări se afirmă în următoarele domenii:

a) *domeniul legislativ*. În acest sens: i) ar fi eficientizată reglementarea răspunderii contravenționale pentru actele de persecuție; ii) ar fi interpretate legislativ două noțiuni – „violență psihică” și „amenințare” – care sunt utilizate în Codul penal al Republicii Moldova, dar care nu sunt definite de către legiuitor; iii) ar fi suplinită lacuna legii penale, care face posibilă săvârșirea fără consecințe juridice a amenințării cu darea în vileag a unei fapte compromițătoare; iv) ar fi perfecționate sub aspect terminologic prevederile lit. d) alin. (2) art. 189, art. 346, 272, alin. (1) art. 349, lit. c) alin. (2) art. 352 și art. 367 CP RM; v) ar fi sporită valoarea explicativă a recomandării din pct. 5.2 Hotărârea Plenului CSJ nr. 37/2004; vi) ar fi posibilă de răspundere amenințarea cu săvârșirea oricărei infracțiuni, nu doar cu săvârșirea omorului sau a vătămării intenționate grave a integrității corporale sau a sănătății; vii) răspunderea pentru amenințarea cu săvârșirea unei infracțiuni ar fi diferențiată în dependență de gravitatea infracțiunii care constituie obiectul amenințării.

b) *domeniul jurisprudențial*. În acest plan: i) s-ar contribui la aplicarea art. 155 CP RM în strictă conformitate cu regulile de calificare și cu principiile legii penale; ii) s-ar evita erorile admise la aplicarea art. 155 CP RM.

Planul cercetării de perspectivă cuprinde următoarele repere:

1) analiza criminologică a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM;

2) analiza aprofundată a unor instituții ale părții generale a dreptului penal (liberarea de răspundere penală, liberarea de pedeapsa penală, individualizarea pedepselor etc.) din perspectiva infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM;

elaborarea proiectului unei hotărâri explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării răspunderii pentru infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM.

BIBLIOGRAFIE

A. Surse în limba română

1. Angheluță M. Caracteristicile amenințării în cazul infracțiunii prevăzute la art. 155 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Polish Science Journal*, 2021, Issue 7, p. 146-152.
2. Angheluță M. Caracteristicile și tipologia violenței psihice. În: *Актуальные научные исследования в современном мире. Журнал. Переяслав-Хмельницкий*, 2021, Вып. 7, ч. 3, p. 87-94.
3. Angheluță M. Condițiile negative privind victima infracțiunii prevăzute la art. 155 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (30th August, 2020)*. Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2020, p. 43-54.
4. Angheluță M. Condiționalitatea socială a interdicției stabilite de art. 155 din Codul penal. În: *Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice: Materiale ale Conferinței științifico-practice internaționale, ediția a 7-a, 26 februarie 2021*. Chișinău: S. n., 2021, p. 300-303.
5. Angheluță M. Conținutul vinovăției în cazul amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății: aspecte teoretice și practice. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, 25-26 martie 2021*, p. 218-227.
6. Angheluță M. Locul articolului privind amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății în partea specială a Codului penal al Republicii Moldova. În: *Актуальные научные исследования в современном мире. Журнал. Переяслав-Хмельницкий*, 2019, Вып. 9, ч. 3, p. 43-50.
7. Angheluță M. Noțiunea de amenințare în legislația penală a Republicii Moldova. În: *Revista Națională de Drept*, 2021, nr. 1, p. 44-55.
8. Angheluță M. Obiectul juridic generic al amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 155 din Codul penal al Republicii Moldova): abordare *de lege ferenda*. În: *Modern Scientific Challenges And Trends: a collection scientific works of the International scientific conference (20th September, 2019)*. Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2019, p.86-90.
9. Angheluță M. Obiectul juridic generic al amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 155 din Codul penal al Republicii Moldova): abordare *de lege lata*. În: *Актуальные научные исследования в современном мире. Журнал. Переяслав-Хмельницкий*, 2019, Вып. 9, ч. 3, p. 51-57.
10. Angheluță M. Obiectul juridic generic al amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 155 din Codul penal al Republicii Moldova): considerații generale. În: *Modern Scientific Challenges And Trends: a collection scientific works of the International scientific conference (20th September, 2019)*. Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2019, p. 81-85.
11. Angheluță M. Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 155 din Codul penal. În: *Realități și perspective ale învățământului juridic național: Conferința științifică națională cu participare internațională, 01-02 octombrie 2019: Culegerea comunicărilor. Vol. II*. Chișinău: CEP USM, 2020, p. 184-192.
12. Angheluță M. Obiectul material/imaterial al infracțiunii prevăzute la art. 155 din Codul penal: între posibilitate și realitate. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Conferință științifică națională cu participare internațională: Științe juridice: Rezumate ale comunicărilor*. Chișinău: CEP USM, 2020, p. 30-33.

13. Angheluță M. Pericolul social al faptei incriminate la art. 155 din Codul penal. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Conferință științifică națională cu participare internațională: Științe juridice: Rezumate ale comunicărilor*. Chișinău: CEP USM, 2019, p. 190-193.
14. Angheluță M. Semnele secundare ale laturii subiective în cazul amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății: aspecte teoretice și practice. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Infrațiunea – Răspunderea penală – Pedepșa. Drept și Criminologie”, 25-26 martie 2021*. Chișinău: CEP USM, 2021, p. 228-238.
15. Angheluță M. Subiectul amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 155 din Codul penal al Republicii Moldova). În: *Polish Science Journal*, 2021, Issue 7, p. 140-145.
16. Angheluță M. Tipurile de violență în funcție de obiectul de influențare. În: *Revista Științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”, Seria „Științe sociale”, 2021, nr. 8, p. 140-147.*
17. Angheluță M. Unele reflecții privind accepțiunea normativă penală a noțiunii de violență psihică. *Актуальные научные исследования в современном мире. Журнал. Переяслав-Хмельницкий*, 2021, Вып. 7, ч. 3, p. 95-101.
18. Angheluță M. Victima amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății (art. 155 din Codul penal al Republicii Moldova): considerații generale. În: *Modern scientific challenges and trends: a collection scientific works of the International scientific conference (30th August, 2020)*. Warsaw: Sp. z o. o. "iScience", 2020, p. 33-42.
19. Antoniu G., Brutaru V., Duvac C. et al. *Explicațiile noului Cod penal. Vol. III (Articolele 188-256)* / G. Antoniu, T. Toader (coord.). București: Universul Juridic, 2015. 654 p.
20. Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
21. Barbăneagră A., Berliba V., Bîrgău M. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui A. Barbăneagră*. Chișinău: Arc, 2003. 836 p.
22. Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C. et al. *Codul penal comentat și adnotat*. Chișinău: Cartier, 2005. 656 p.
23. Borodac A. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p.
24. Brînză S. Infrațiunile atipice prevăzute în Capitolul II al părții speciale a Codului penal: analiză de drept penal. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis”, Seria „Științe Sociale”, 2014, nr. 3, p. 105-118.*
25. Brînză S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p.
26. Diaconescu Gh., Duvac C. *Tratat de drept penal. Partea specială*. București: C.H. Beck, 2009. 1158 p.
27. Dongoroz V., Fodor I., Kahane S. et al. *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială – vol. III*. București: Editura Academiei Române, All Beck, 2003. 640 p.
28. Hotca M.A. *Codul penal: comentarii și explicații*. București: C.H. Beck, 2007. 1593 p.
29. Loghin O., Toader T. *Drept penal român. Partea specială*. București: Șansa, 1999. 666 p.
30. Nistoreanu Gh., Boroș A. *Drept penal. Partea specială*. București: All Beck, 2002. 592 p.
31. Păvăleanu V. *Drept penal special*. București: Universul Juridic, 2014. 620 p.
32. Șaptefraț Șt. Amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății: studiu de drept comparat. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis”, Seria „Științe Sociale”, 2017, nr. 3, p. 231-240.*
33. Toader T. *Drept penal. Partea specială*. București: Hamangiu, 2007. 440 p.

B. Surse în limba rusă

34. Абсатаров Х.Х. *Угроза убийством или причинением тяжкого вреда здоровью как преступление против личности: уголовно-правовой и криминологический аспекты* / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Челябинск, 2005. 24 p.
35. Бужор В., Гуцуляк В. Иные преступления, посягающие на жизнь и здоровье личности (ст. 155-163 УК РМ). Комментарий. În: *Закон и жизнь*, 2011, № 7, p. 4-12.
36. Гертель Е.В. *Уголовная ответственность за угрозу* / Автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата юридических наук. Омск, 2006. 23 p.
37. Гырла Л. Психическое насилие в уголовном праве. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Infrațiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”*, 25-26 martie 2021. Chișinău: CEP USM, 2021, p. 578-584.
38. Гырла Л. Угроза в особенной части Уголовного кодекса. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Infrațiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”*, 25-26 martie 2021. Chișinău: CEP USM, 2021, p. 585-592.
39. Гырла Л.Г., Табарча Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная. Том 1*. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 p.
40. Ключенко Л.Н. *Психическое насилие: вопросы уголовно-правовой регламентации и квалификации* / Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2019. 206 p.
41. Коростыльёв О.И. *Уголовно-правовая характеристика угрозы* / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ставрополь, 2004. 28 p.
42. Левин П.Н. *Уголовная ответственность за угрозу убийством или причинением тяжкого вреда здоровью* / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2007. 26 p.
43. Овчинников М.А. *Угроза убийством или причинением тяжкого вреда здоровью: уголовно-правовой и криминологический анализ* / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Нижний Новгород, 2007. 32 p.
44. Раздобудько В.О., Пархоменко Д.А., Пархоменко С.В. *Уголовно-правовая характеристика угрозы*. Иркутск: Иркутский юридический институт (филиал) Акад. Ген. прокуратуры Рос. Федерации, 2017. 71 p.

C. Surse în limba ucraineană

45. Гуртовенко О.Л. *Психічне насильство у кримінальному праві України* / Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Одеса, 2008. 251 p.
46. Дімітров М.К. *Погроза за кримінальним правом України* / Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Львів, 2020. 244 p.
47. Самощенко І.В. *Відповідальність за погрозу в кримінальному праві України (поняття, види, спірні проблеми)* / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Харків, 1997. 19 p.
48. Шаблистий В.В. *Кримінальна відповідальність за погрозу вбивством* / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Дніпропетровськ, 2010. 22 p.

D. Surse în limba engleză

49. Naidenyshev Y.V., Zavalova N.A. On the issue of decriminalization of certain criminal law provisions of the double prevention of violent crime. În: *Vestnik policiei*, 2018, no. 5, p. 21-32.
50. Popa N.D. The concept of material object of the crime in the romanian criminal doctrine. În: *The Juridical Current Journal*, 2010, no. 3, p. 118-130.

ADNOTARE

Angheluță Mihaela, „Amenințarea cu omor ori cu vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății”. Teză de doctorat în drept. Școala Doctorală de Științe Juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2021

Structura tezei: introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 703 titluri, 278 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 18 lucrări științifice.

Cuvintele-cheie: violență; violență psihică; amenințare; libertate psihică; omor; vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; pericolul de realizare a amenințării.

Domeniul de studiu. Lucrarea face parte din domeniul dreptului penal, partea specială.

Scopul și obiectivele tezei. Scopul tezei rezidă în examinarea aspectelor de drept penal ale amenințării cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, în stabilirea neajunsurilor ce caracterizează apărarea penală a libertății psihice, în sugerarea legiuitorului a unor soluții de îmbunătățire a calității apărării penale a acestei valori sociale, precum și în contribuirea la aplicarea art. 155 CP RM în conformitate cu principiul legalității. *Obiectivele* necesare pentru realizarea scopului pe care ni l-am propus sunt: determinarea pericolului social al faptei incriminate la art. 155 CP RM; analiza juridico-istorică și de drept comparat a reglementărilor privitoare la amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; fundamentarea științifică a derivației obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM din obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul III al părții speciale a Codului penal; identificarea caracteristicilor victimei infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; definirea noțiunilor „violență psihică” și „amenințare”, precum și stabilirea coraportului dintre aceste noțiuni; determinarea conexiunii dintre noțiunile „constrângere psihică” și „amenințare”; caracterizarea celor două condiții obligatorii pe care trebuie să îndeplinească amenințarea în accepțiunea art. 155 CP RM; interpretarea termenului „omor” și a sintagmelor „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății” și „dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări” din art. 155 CP RM; identificarea momentului de consumare a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; determinarea conținutului vinovăției, a emoțiilor, a motivului și a scopului ce caracterizează infracțiunea prevăzută la art. 155 CP RM etc.

Noutatea și originalitatea științifică a tezei. Prezenta lucrare este prima investigație de nivelul unei teze de doctor, dedicată infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM. Considerăm că teza de față se distinge prin noutatea următoarelor rezultate științifice obținute: stabilirea elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM prin interpretarea sistemică a acestui articol și a normelor cu care art. 155 CP RM se află în relație de concurență; examinarea infracțiunii, prevăzute la art. 155 CP RM, din perspectiva concursului ideal și a concursului real de infracțiuni; stabilirea coraportului dintre infracțiunea, prevăzută la art. 155 CP RM, și tentativa la unele fapte care presupun aplicarea violenței fizice etc.

Semnificația teoretică a tezei se exprimă în: a) determinarea esenței juridice a violenței psihice și a amenințării; b) redimensionarea apărării penale a libertății psihice a persoanei; c) caracterizarea detaliată a elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM; d) stabilirea imperfecțiunilor ce caracterizează atât dispoziția art. 155 CP RM, cât și practica de aplicare a acestuia.

Valoarea aplicativă a tezei constă în: a) relevarea erorilor de aplicare a art. 155 CP RM contribuie la prevenirea unor astfel de erori; b) analiza neajunsurilor, de care suferă art. 155 CP RM, poate fi luată în calcul de către legiuitor în procesul de îmbunătățire a calității legii penale; c) concluziile și recomandările formulate în cadrul tezei pot constitui un reper pentru investigarea mai aprofundată a infracțiunii prevăzute la art. 155 CP RM, precum și pentru activitatea didactică desfășurată în instituțiile de învățământ cu profil juridic.

АННОТАЦИЯ

Ангелуцэ Михаела, «Угроза убийством или причинением тяжких телесных повреждений или иного тяжкого вреда здоровью». Диссертация на соискание научной степени доктора права. Докторальная школа юридических наук Государственного университета Молдовы. Кишинэу, 2021

Структура диссертации: введение, четыре главы, выводы и рекомендации, библиография из 703 названий, 278 страниц составляют основную часть диссертации. Достигнутые результаты опубликованы в 18 научных работ.

Ключевые слова: насилие; психическое насилие; угроза; психическая свобода; убийство; тяжкое телесное повреждение или иной тяжкий вред здоровью; опасение осуществления угрозы.

Предмет исследования. Работа относится к сфере особенной части уголовного права.

Цель и задачи диссертации. *Целью* диссертации является изучение уголовно-правовых аспектов угрозы убийством или причинением тяжких телесных повреждений или иного тяжкого вреда здоровью, в установлении недостатков, которые характеризуют уголовно-правовую охрану психической свободы, в предложении законодателю путей повышения качества охраны данного правового блага, а также в содействии применению ст. 155 УК РМ в соответствии с принципом законности. *Задачами*, необходимыми для достижения поставленной цели, являются: определение общественной опасности деяния, предусмотренного по ст. 155 УК РМ; историко-правовой и сравнительно-правовой анализ норм, устанавливающих ответственность за угрозу убийством или причинением тяжких телесных повреждений или иного тяжкого вреда здоровью; научное обоснование происхождения непосредственного объекта преступления, предусмотренного ст. 155 УК РМ из группового объекта преступлений, предусмотренных Главой III Особенной части Уголовного кодекса; выявление признаков потерпевшего от преступления, предусмотренного ст. 155 УК РМ; определение понятий «психическое насилие» и «угроза», а также установление взаимосвязи между этими понятиями; определение связи между понятиями «психическое принуждение» и «угроза», и др.

Научная новизна и оригинальность диссертации. Настоящая работа является первым исследованием на уровне диссертации на соискание научной степени доктора права, посвященным преступлению, предусмотренному ст. 155 УК РМ. Считаем, что данная диссертация отличается новизной исходя из следующих научных результатов: установление признаков состава преступления, предусмотренного ст. 155 УК РМ, посредством системного толкования этой статьи и норм, с которыми ст. 155 УК РМ находится в конкуренции; исследование преступления, предусмотренного ст. 155 УК РМ, с точки зрения идеальной совокупности и реальной совокупности преступлений; установление связи между преступлениями, предусмотренными ст. 155 УК РМ, и покушением на деяния, предполагающие применение физического насилия, и т.д.

Теоретическое значение диссертации выражается в: а) определении правовой сущности психического насилия и угрозы; б) переосмысление уголовно-правовой охраны психической свободы личности; в) подробная характеристика признаков состава преступления, предусмотренного ст. 155 УК РМ; г) установление недостатков, характеризующих как положения ст. 155 УК РМ, так и практику его применения.

Прикладное значение диссертации состоит в: а) выявлении ошибок применения ст. 155 УК РМ способствует предотвращению таких ошибок; б) анализ недостатков, характеризующих ст. 155 УК РМ, может быть принят во внимание законодателем в процессе повышения качества уголовного закона; в) выводы и рекомендации, сформулированные в диссертации, могут служить ориентиром для более глубокого исследования преступления, предусмотренного ст. 155 УК РМ, а также для преподавательской деятельности, осуществляемой в образовательных учреждениях юридического профиля.

ANNOTATION

**Angheluta Mihaela, „Threatening murder or severe bodily injury or damage to health”.
PhD in Law thesis. Doctoral School of Legal Sciences of the State University of Moldova.
Chişinău, 2021**

The structure of the thesis: introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 703 titles, 278 pages of basic text. The results achieved are published in 18 scientific papers.

Key-words: violence; psychic violence; threat; psychic freedom; murder; severe bodily injury or damage to health; the danger of accomplishing the threat.

Field of the thesis. This research refers to the field of criminal law, special part.

The purpose and the objectives of the thesis. The *purpose* of the thesis is to examine the criminal-legal aspects of the threatening murder or severe bodily injury or damage to health, to establish the shortcomings that characterize the criminal-legal protection of psychic freedom, to suggest to the legislator solutions to improve the quality of criminal-legal protection of this social value, as well as to contribute to the application of art. 155 CC RM in accordance with the principle of legality. The *objectives* necessary to achieve this purpose are: determining the social danger of the act incriminated in the art. 155 CC RM; historical-legal and comparative-legal analysis of the norms establishing liability for the threatening murder or severe bodily injury or damage to health; the scientific substantiation of the derivation of the special juridical object of the offense provided by the art. 155 CC RM from the generic juridical object of the offenses provided by the Chapter III of the special part of the Criminal Code; identification of the characteristics of the victim of the offense provided by the art. 155 CC RM; defining the notions of “psychic violence” and “threat”, as well as establishing the correlation between these notions; determining the connection between the notions of “psychic coercion” and “threat”; the characterization of the two obligatory conditions that the threat in the meaning of art. 155 CP RM must fulfill; the interpretation of the word “murder” and of the phrases “severe bodily injury or damage to health” and “provided that the danger of accomplishing such a threat exists” from the art. 155 CC RM etc.

The novelty and the scientific originality of the thesis. This paper is the first investigation at the level of a doctoral thesis, dedicated to the offense provided by the art. 155 CC RM. We consider that this dissertation is distinguished by its novelty based on the following scientific results: the establishment of the constitutive elements of the offense provided by the art. 155 CC RM through a systemic interpretation of this article and of the norms with which art. 155 CC RM is in a conflict; examination of the offense, provided by the art. 155 CC RM, from the perspective of the ideal cumulation and the real cumulation of offenses; establishing the correlation between the offense, provided by the art. 155 CC RM, and the attempt to comite some acts that involve the application of physical violence, etc.

The theoretical significance of the thesis is expressed in: a) determining the juridical essence of psychic violence and threat; b) resizing the criminal-legal protection of the psychic freedom of a person; c) the detailed characterization of the constitutive elements of the offense provided by the art. 155 CC RM; d) establishing the imperfections that characterize both the provision of the art. 155 CC RM, as well as the practice of its application.

The applicative value of the thesis consists in: a) revealing the errors of application of the art. 155 CC RM contributes to the prevention of such errors; b) analysis of the shortcomings characterizing the art. 155 CC RM, can be taken into account by the legislator in the process of improving the quality of the criminal law; c) the conclusions and recommendations formulated within the thesis may constitute a benchmark for the more in-depth investigation of the offense provided by the art. 155 CC RM, as well as for the didactic activity carried out in the educational institutions with legal profile.

ANGHELUȚĂ Mihaela

**AMENINȚAREA CU OMOR ORI CU VĂTĂMARE GRAVĂ A
INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU A SĂNĂTĂȚII**

Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Rezumatul tezei de doctorat în drept

Aprobat spre tipar: data
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: ...

Formatul hârtiei: 60x84 1/16
Tiraj ... ex...
Comanda nr. ....

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova,
mun. Chișinău, str. Alexei Mateevici, 60, MD-2016